

проблѣсъци тѣ трѣбва и да сж дошли до съзнанието, че спасението имъ е въ тѣхното единство. Тогава се основава и прочутото дружество „Хетерия“, което е броило между членоветѣ си, поне тѣй се мисли, и Кара Георгия¹⁾. Миналото не ги смущава. Добро или зло, то е било за тѣхъ такова, каквото сж го създали прѣдшественицитѣ имъ, — такова ще бжде и бждещето, каквото го сътворятъ сами. Не сж необходими доказателства за това: достатъчно е да се разтвори, кой и да било учебникъ по сръбска история, излѣзалъ прѣди 60 години на миналия вѣкъ, достатъчно е да се надзърне само въ хроникитѣ отъ врѣмето на сръбската революция, за да се види, че тя е толкова сръбска, колкото и българска. Общността между двата народа е голѣма. „Сръбската, българската и гръцката народности, казва Шаръ-Планинецъ (Ст. Новаковичъ), прѣди сегашнитѣ тѣхни малки държави сж били много по-близо до идеалътъ на освобождението, отколкото тѣхнитѣ днешни държави. Тогава е имало повече връзки и повече общность между тѣхнитѣ хора, отколкото ги има днесъ. Тогава полуостровътъ, макаръ и подъ турско робство, е усѣщаль по-голѣма еднаквостъ въ своитѣ интереси, отколкото днесъ. Отъ една край на полуострова до другия сж се ширили сжитѣ обичаи, наслѣдени Богъ знай отъ когашна старина: цѣлиятъ полуостровъ е живѣлъ съ единъ икономически животъ; главнитѣ езици на всичкия полуостровъ сж били по цѣлия полуостровъ повече познати, отколкото днесъ“²⁾. Ако има извѣстна разлика, тя се състои само въ изгледитѣ, които сж се чертаели прѣдъ взора на борцитѣ — сърби и българи — спрѣмо турската властъ, при съвършено еднакви подбуди. Първитѣ мечтаятъ да се освободятъ и да образуватъ самостоятелна държава, а вторитѣ — като спомогнатъ за закрѣпването на болника си братъ, да се подигнатъ сами на крака и да хвърлятъ съ негова помощъ турския яремъ, както съ тѣхна помощъ го е хвърлилъ той. И, трѣбва да се признае, тѣхното единство се увѣнчава съ успѣхъ, макаръ и на половина: Сърбия се освободи. Идѣше редъ и за България, но не би. Братътъ сърбинъ успѣ съ всички срдства да спре хода на историческо развитие тамъ, кждѣто нему бѣше угодно.

¹⁾ Сърбия и Балканский съюзъ отъ В. Карича. Прѣвелъ отъ сръбски Л. Вишневъ, София, 1895 г., стр. 12.

²⁾ Отаѣбина, св. 104, ст. 510. Цитатъ по българския прѣводъ на В. Карича, стр. 12.